

Vilâyet idaresi kanununun 6 ncı maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası ve Dahiliye encümeni mazbatası (1/572)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1002

14 - III - 1941

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Vilâyet İdaresi kanununun 6 ncı maddesinin tadili hakkında Dahiliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 4 - III - 1941 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe lâyihası

Vilâyet İdaresi kanununun bazı maddelerini tadil eden 1851 sayılı kanunun 1 nci maddesi Maarif Müdürlerini Vilâyet idare şube reisi olarak kabul etmiş olduğu halde Vilâyet idaresi kanununun 6 ncı maddesi, kazalarda Maarif memurlarını kaza İdare şube reisi olarak kabul etmemiştir. Gerçi: Kaza Maarif memurları Hususî muvazeneden maaş almakta iseler de bu memurların Maarif vekâletine ait umumî hizmetlerden bir kısmını ifa etmekte bulunmaları itibarile Kaza idare şube reisleri arasına alınmaları Vilâyet ve Kaza idare şubelerinin mütenazır olabilmesini temin bakımından faydalı ve lüzumlu görülmüştür. Ve bu sebeple ilişik kanun lâyihası sunulmuştur.

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Dahiliye encümeni

Esas No. 1/572

Karar No. 22

16 - IV - 1941

Yüksek Reisliğe

Vilâyet idaresi kanununun 6 ncı maddesinin tadili hakkında Dahiliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının gönderildiğine dair 14 mart 1941 tarihli ve 6/1002 numaralı Başvekâlet tezkeresi Encümenimize havale buyurulduğundan Maarif vekili ile Dahiliye vekâleti hukuk müşaviri hazır oldukları halde okundu ve lâyihanın esası üzerinde konuşuldu.

Kaza Maarif memurları, vilâyet hususî büt-

çesinden maaş almaları itibarile hususî idare memurlarından madut oldukları ve belediye memurları gibi hususî idare memurlarının da umumî idare teşkilâtına iştirâk ettirilmemesi idare hukuku prensiplerinden bulunduğu cihetle Vilâyet idaresi kanununun kaza idare şubeleri reislerini gösteren altıncı maddesine kaza Maarif memurlarının ilâve edilmesi doğru olmayacağı mütaleası dermeyan edilmiş ise de; Maarif memurları kazaya ait maarif işlerinde Maarif vekâletinin mümessili ve aynı zamanda

vilâyet Maarif müdürlerinin kazada muhatabı olmaları itibarile umumî idare muamelâtına iştirak etmekte bulunmalarına nazaran kendilerine kaza idare şubeleri reisleri arasında kanunî bir mevki verilmesi munaselet kaidesi icabından olmasına ve memuriyet sıfatlarını tayin hususunda, o memurun hangi bütçeden maaş aldığı değil; o memurun ifa ettiği vazifenin mahiyeti esas tutulması bedihi bulunmasına ve nitekim kaza ziraat memurları bazı vilâyetlerde hususî bütçeden maaş aldıkları halde vilâyet idaresi kanununun altıncı maddesindeki kaza idare şubeleri reisleri meyanında tadat edilmesine göre umumî idareye ait vazifeleri her gün tedricen tezeyüt etmekte bulunan bu memurların da kaza idare şube reisleri arasına alınmaları muktazi bulunduğuna ekseriyetle karar verilmiş ve lâyiha metninde lüzumlu görülen bir ifade değişikliği yapılmıştır.

Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılındı.

Dahiliye En. Rs.	Rs. V.	M. M.
Tekirdağ	Çoruh	Mardin
<i>C. Uygur</i>	<i>A. Tüzün</i>	<i>Edib Ergin</i>
Kâ.		
Yozgad	Ankara	Antalya
<i>S. Korkmaz</i>	<i>E. Ergun</i>	<i>R. Kaplan</i>
Antalya	Balıkesir	Bursa
<i>T. Sökmen</i>	mütaleamı ekli kâğıtta	<i>F. Güvendir</i>
Çorum	Erzurum	Erzurum
<i>İ. K. Alpars</i>	<i>N. Elgün</i>	<i>Gl. Z. Soydemir</i>
Kars	Konya	Kütahya
<i>E. Özoğuz</i>	<i>Ş. Ergun</i>	<i>S. Ertem</i>
Malatya	Maraş	Trabzon
<i>E. Barkan</i>	<i>Z. Kayran</i>	<i>S. Abanozçoğlu</i>
Zonguldak		
<i>Rifat Vardar</i>		

Vilâyetler idaresi kanununun 6 ncı maddesinde gösterilen kaza şube reisleri mensup oldukları vekâletlerin veya umumî müdürlüklerin teşkilât kanunlarında veya kadrolarında yer almış olan memurlardır. Mevzubahs olan kaza maarif memurları ise Maarif vekâletinin teşkilât kanununda yer almadığı gibi hususî idarelerde de kadroları ve maaşları yoktur. Bu memurlar bu-

lundukları kazaların ilk okullarının birinde başmuallim olarak tanzif edilmişlerdir. Yalnız Maarif vekâletinin emri ve tensibi üzerine maarif memurluğu vazifesini bu unvanla yapmaktadır. Idareî hususiye bütçelerinden de makam tahsisatı namile bazı vilâyetlerde on lira ve bazılarında da on beş nihayet yirmi lira raddesinde aylık ücret almaktadırlar. Binaenaleyh mensup olduğu vekâletin teşkilât kanununda yer almadıkça ve muvazeneî umumiyeden veya hususî bütçelerden müstakil bir kadro ve maaşa nail olmadıkça bu memurların vilâyetler idaresi kanununun altıncı maddesindeki şube reisleri arasına girmeleri muvafık olamayacağı kanaatindeyim.

Ankara mebusu

F. Daldal

1 — Vilâyetler idaresi kanununun 6 ncı maddesinde sayılan daire reisleri aynı zamanda o dairede bulunan memurların âmiridir. O sebeple o dairenin bütün memurlarını temsil ederler.

2 — Maarif vekâleti teşkilât kanununda maarif memuru namile bir memuriyet de yoktur.

3 — Kazalarda maarif memuru ismi verilen zatlar, bir ilk mektebin baş muallimidirler, fakat bu zatlar, kazalarda bulunan diğer mektep muallimlerinin âmiri değildir. Her mektebin ayrı baş muallimi ve muallimi vardır. Bunlar, maarif memuru denilen muallimin maiyetinde değildir. Bu sebeple maarif memuru denilen muallimlerin kazalardaki muallimlerin reisi imiş gibi onları temsil eden diğer daire reisleri gibi vilâyetler idaresi kanununda daire reisi sıfatile bulundurulması kanunun ruhuna ve vazı kanunun maksadına uygun düşmez.

4 — Bazı kazalarda orta mektep olduğu halde o kazalarda da maarif memuru sıfatı, ilk mektep baş muallimlerinden birine verilmektedir. Kendisinden daha yüksek bir memur, bir müdür olan yerde bir ilk mektep muallimine daire reisi demek vilâyetler idaresi kanununun ruhuna büsbütün aykırıdır.

Balıkesir mebusu

S. Uzay

Maddesinin tadili istenen kanun (Vilâyetler idaresi) adında (İdarei umumiyei vilâyat kanunu) dur. Bu kanunda umumî idarenin yani Devlet idaresinin vilâyetlerdeki vazifeleri ve bu vazifelerle muvazzaf teşkilâtı ve bunların salâhiyetleri gösterilmektedir.

(İdarei hususiyei vilâyat) kısmı ise 1329 tarihli eski vilâyetler idaresi kanununda mevcuttur. İlk tedarikat hizmeti de hususî idarelere bırakılmış bir hizmettir. Bu hizmete dahil teşkilât ta hususî idarelerden maaş almaktadır.

Kazalarda maarif memurluğu vazifesini gören kaza merkezindeki başmuallim hususî idareden maaş alan ve hususî idarelere bırakılmış ilk tedarikat işleriyle meşgul olan bir hususî idare memurudur. Bu memurun yeri Devletin (Umumî idare, hususî idare, belediye ve köy idaresi) olarak ayırdığı idare kısımlarından hususî idarededir. Hususî idarede yer

tutan bir memurun umumî idare memurları sırasında yeri olamaz. Buna umumî idare memurları sırasında yer vermek Devlet idare prensiplerine aykırı olur. Bunu yapmak intizamı değil, intizamsızlığı ifade eder. Hususî idareleri kaldırıp bunlara ayrılan hizmetleri umumî idareye yani Devlet idaresine vermedikçe yapılmak istenen şey asla yerinde olamaz. Böyle bir vaziyet kabul edilince bir idare şubesini yürüten hususî idare memuru, hususî muhasebe müdürü, ve hatta belediye reisi ve bunlar gibi daha müstakil idare başında bulunanları da neden idare şube reisleri meyanında saymamalıdır?

Devletin kabul ettiği idare ana prensiplerine riayetini bir çok şeylerin üstünde tutulması lüzumuna kaniim.

Tokad mebusu
Galib Pekel

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Vilâyet idaresi kanununun 6 ncı maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Vilâyet idaresi kanununun 6 ncı maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

(Madde: 6 — Kaza idare şubelerinin reisleri şunlardır:

Malmüdürü, Tahrirat kâtibi, Hükümet hekim, Orman, Ziraat, Baytar, Tapu, Nüfus, İskân ve Evkaf memurları ile Polis komiser ve Jandarma kumandanları, Posta ve telgraf ve telefon müdürleri, Maarif memurları).

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Ve-killeri Heyeti memurdur.

4 - III - 1941

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>Fethi Okyar</i>	<i>S. Arıkan</i>
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>Fayık Öztrak</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>	<i>H. Çakır</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>R. Karadeniz</i>	<i>Muhlis Erkmen</i>
Mü. V.	Ti. V.	
<i>C. K. İncedayı</i>	<i>M. Ökmen</i>	

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Vilâyet idaresi kanununun altıncı maddesinin tadili hakkında kanun lâyihası

MADDE 1 — Vilâyet idaresi kanununun al-tıncı maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

Madde 6 — Kaza idare şubelerinin reisleri şunlardır:

Malmüdürü, tahrirat kâtibi, Hükümet heki-mi, orman, ziraat, veteriner, tapu, nüfus, iskân, evkaf ve maarif memurları ile polis komiser ve jandarma komutanları, posta ve telgraf ve tele-fon müdürleri.

MADDE 2 — Hükümetin ikinci maddesi ay-nen

MADDE 3 — Hükümetin üçüncü maddesi aynen